

فرهیختگان عصر سه‌شنبه، متن گزارش جدید آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره ایران منتشر شد. در این گزارش مانند گزارش‌های نوبه‌ای قبلی، اجزای تعهدات ایران تأیید، راستی‌آزمایی‌ها مانند قبل انجام و حتی تأکید شده با وجود اینکه ایران اعلام کرده به برخی از سطوح و موارد مندرج در برجام پایبندی ندارد، اما توسعه جدی و قابل توجهی در آن موارد نداشته است، نکته‌ای که البته جدیدنیست وموید این است که ایران طبق هنجارهای آژانس فعالیت‌های هسته‌ای خود را دنبال کرده است. در این گزارش اما نکته جدیدی دیده می‌شود که البته پیش از این آژانس به آن اشاره کرده بود ولی حالا موکداً آن را تکرار کرده و از این حیث تفاوت مهمی را شامل شده است. در بند ۳۲ این گزارش آمده است: «آژانس ذرات اورانیوم طبیعی ساخت بشر در مکانی که توسط ایران به آژانس اظهار نشده بود، شناسایی کرده است. تعاملات بین ایران و آژانس برای حل و فصل موضوع ادامه دارد.» ساعتی بعد از انتشار این گزارش «رافائل گروسی»، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با یکی از خبرگزاری‌های انگلیسی به گفت‌وگونشست وتوضیحات تکمیلی وشفاهی خود را درباره این گزارش ارائه داد. وی که به‌نظر می‌رسد نمی‌خواسته فعلاً چنین مطالبی را در سندی رسمی و مکتوب به انتشار درآورد به روتیزر گفته است: «ما از ایران اطلاعات ودسترسی‌هایی خواسته‌ایم اما به اطلاعاتی که درخواست کرده‌ایم دست پیدا نکرده‌ایم. معنای این موضوع این است که ایران دارد در توانایی آژانس برای انجام کارش مانع‌تراشی می‌کند. امیدواریم ایران بعد از نشست هفته آینده اعضای شورای حکام آژانس در هفته آینده به پایبندی کامل به توافق هسته‌ای بازگردد.» و همچنین گفت: «امیدوارم ایران به حرف‌ها و جامعه بین‌المللی در شورای حکام گوش فرادهد و به این ارزیابی برسد که به‌نفع خودشان است که با ما همکاری کنند. اگر ایران از پاسخگویی به آژانس درباره فعالیت‌های گذشته اتمی در سه سایت خود توضیح ندهد، وارد بحران جدیدی خواهد شد.» در همین حین رسانه‌های نزدیک به دولت آمریکا خط خبری مشابهی را دنبال کرده‌اند. اسوشیتدپرس روز سه‌شنبه طی خبری مدعی شد: «آژانس روز سه‌شنبه در گزارشی بحرمانه به کشورهای عضو گفته است سسوالاتش درباره سایت‌های اعلام‌نشده را در سه نامه جداگانه برای ایران فرستاده اما تاکنون پاسخ مناسبی دریافت نکرده است.»

اظهارنظر مدیرکل آژانس به‌وضوح هم‌راستا با ادعای چندماه اخیر مقامات آمریکایی ورژیم‌صهیونیستی است که بلافاصله با واکنش نماینده دائم ایران در آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای همراه شد. در ایسن رابطه کاظم غریب‌آبادی گفت: «متأسفانه یک‌بار دیگر آمریکا ورژیم‌صهیونیستی در تلاش هستند روابط و همکاری‌های فعال و سازنده بین آژانس و ایران را با اعمال فشار به آژانس برای خروج از وظایف اساسنامه‌ای خود، با اختلال مواجه کنند.» به گزارش فارس، نماینده دائم ایران با اشاره به اینکه ایران در حال جلوگیری از ایجاد یک بدعت غیراصولی و خطرناک در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است که می‌خواهد

گفت‌وگو

گزارش جدید مدیرکل آژانس درباره راستی‌آزمایی اجزای برجام در حالی منتشر شد که در آن ادعا شده بود: «آژانس ذرات اورانیوم طبیعی ساخت بشر در مکانی که توسط ایران به آژانس اظهار نشده بود را شناسایی کرده است.» این ادعا در کنار اظهارات روز گذشته رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مبنی بر اینکه در صورت عمل نکردن تهران به تعهدات خود، وارد بحران می‌شویم شأنیه‌هایی را درخصوص سناریوهایی جدید علیه ایران مطرح کرده است؛ سناریوهایی که به‌نظر می‌رسد با لغو تحریم‌های تسلیحاتی در پاییز امسال یا حتی تلاش برای زمینه‌سازی جهت فعال کردن مکانیسم ماشه و به‌طور کلی اعمال فشارهای بیشتر به تهران بی‌ارتباط نیست. در این ارتباط با فواد ایزدی، عضو هیات‌علمی دانشگاه تهران به گفت‌وگو نشستیم.

۱۱۱

تحلیل شما از گزارش اخیر آژانس و طرح این ادعا که «اورانیوم طبیعی ساخت بشر در مکانی که توسط ایران به آژانس اظهار نشده بود، شناسایی شده، چیست و فکر می‌کنید در ادامه چه سناریویی محتمل است؟

آژانس یک نهاد سیاسی تحت‌امر آمریکا محسوب می‌شود و صرفاً یک نهاد فنی نیست. زمانی که ما به آمریکایی‌ها امتیازات گسترده‌ای در برجام دادیم، مدتی فتنه‌فشارهای آژانس را پایین کشیدند و بعد از اینکه منافع می‌باید ذیل برجام می‌پرند، بردند احساس کردند امتیاز بیشتری باید بگیرند. به بیان روشن‌تر، زمانی که ایران آمادگی برای دادن امتیاز بیشتر را نداشت دوباره فتنه‌فشارهای آژانس را بیشتر کردند که قابل پیش‌بینی بود.

آژانس بحث فنی با ما ندارد. آنجاهایی که ایران با آژانس در حوزه فنی همکاری می‌کند، بازرسی‌های خود را دارد. زمانی که می‌خواهد فشار را افزایش دهد بر نقاطی متمرکز می‌شود که می‌داند ایران نسبت به آنها حساسیت دارد. مثلاً سایت‌های نظامی یا سایت‌هایی که ربطی به بحث هسته‌ای ایران ندارند. زمانی که ایران مخالفت می‌کند ایران را تهدید می‌کند و ادبیات تندی به‌کار می‌برد. این وضعیت ما با آژانس از ابتدا نیز وجود داشت، چون از ابتدا آژانس یک نهاد سیاسی بود. باید بی‌تفاوت به این اظهارنظرها، کارهایی را که باید در حوزه هسته‌ای انجام شود با سرعت جدی‌تری پیش ببریم، چون امروز دیگر روشن شده که شما به آژانس امتیاز بدهید یا ندهید فشارهای آمریکا علیه ما کمتر که نمی‌شود هیچ، بیشتر هم می‌شود. تجربه برجام این بود. ما در حالی که

به مطالب جعلی سرویس‌های جاسوسی اعتباربخشی کند، افزود: «طرح هرگونه درخواست روشنگری یا دسترسی تکمیلی از سوی آژانس مبتنی بر مطالب جعلی سرویس‌های جاسوسی ازجمله رژیم صهیونیستی نه‌تنها در مغایرت با اسناد تأسیسی آژانس و نظام راستی‌آزمایی قرار دارد، بلکه هیچ تعهدی را نیز برای ایران در جهت اجابت این درخواست‌ها ایجاد نمی‌کند. چنانچه کشورها در مقابل این گونه توطئه‌ها اقدامات بنیادین صورت ندهند، حاکمیت ملی آنها مخدوش خواهد شد.» در این بین اما پاسخ به حداقل دو سوال اولویت دارد؛ اول اینکه آژانس در مورد چه مواردی سخن می‌گوید؟ و این ادعا بر چه اساسی شکل گرفته است؟ و دوم اینکه چرا آژانس در این برهه دست به چنین ادعایی زده و با وجود اینکه چندصد صفحه گزارش تأیید اقدامات ایران را ذیل برجام منتشر کرده است، حالا از عدم پایبندی ایران سخن می‌گوید؟

ا **بازهم پای رژیم صهیونیستی در میان است**
هرچند پیش از توافق هسته‌ای در سال ۹۴، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گاه‌وبی‌گاه با ادعاهایی که غالباً از سوی رژیم صهیونیستی یا منافقین مطرح می‌شد و اسنادی بی‌پایه و اساس که در کنار هم قرار می‌گرفت، ایران را منتهم به نقض قوانین

سیاست

گزارش مغرضانه دبیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

آژانس علیه قطعنامه ۲۲۳۱

بین‌المللی ازجمله‌معاهده‌منع‌گسترش تسلیحات‌اتمی‌می‌کرد، اما با امتیازات بسیار گسترده‌ای که در جریان توافق هسته‌ای میان ایران و گروه ۵+۱ در یافت کرد برای مدتی دست از طرح ادعاهای اینجینینی برداشت، ولی بعد از آنکه ایالات متحده آمریکا زرمزه خروج از توافق را مطرح کرد و البته چندی بعد هم از آن خارج شد، دوباره مسیر بهانه‌جویی آژانس باز شد. در این مسیر اولین اقدام آنها درست چندی بعد از اظهارات بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی مطرح شد.

نتانیاهو در سخنرانی‌سسال ۲۰۱۸ خود در مجمع عمومی سازمان ملل مدعی شد ایران یک انبار هسته‌ای محرمانه در «تورقورآباد» دارد که اطلاعات آن را از آژانس مخفی نگه داشته است؛ ادعایی که البته حتی بعد از آنکه مشخص شد این مکان تنها یک کارگاه قالی‌شویی بوده، بازهم ادامه یافت و به‌صورت یک کیس در دستور کار آژانس قرار گرفت.

رسانه‌های غربی ازجمله یورونیوز بعد از این اتفاق گزارش‌های دیگری هم منتشر کردند و گفتند اطلاعاتی از طریق سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا ورژیم‌صهیونیستی در اختیار آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار گرفته که براساس آنها از ایران خواسته شده دو سایت مشخص را که پیش از این کاربرد هسته‌ای داشته‌اند، برای بازدید در اختیار بازمان قرار دهد.

ا **هدف اصلی، قطعنامه ۲۲۳۱**

قبل از پاسخ به سوال دوم باید نکته مهمی را یادآوری کنیم. رافائل ماریانو گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که از پاییز سال جاری جایگزین «یوکیا آمانو»، مدیرکل پیشین آژانس شد سابقه همکاری نزدیکی با رژیم صهیونیستی و آمریکا دارد و همان زمان هم که رایزنی‌ها برای تعیین رئیس جدید در جریان بود، رسانه‌های غربی به‌صراحت می‌گفتند مذاکرات گسترده‌ای را ایسن دیپلمات آژانتیننی با آمریکایی‌ها انجام داده تا بتواند به ریاست آژانس دست یابد؛ بر همین اساس باید گفت که نه‌تنها نباید انتظار بی‌طرفی از مدیرکل جدید آژانس داشت بلکه باید ادعان کرد احتمالاً این روزها گروسی به‌دنبال اعلام و ابراز وفاداری به آمریکایی‌هاست. از همین منظر می‌توان سلسله اهداف و زمینه‌های سیاسی را برای گزارش جدید گروسی در نظر گرفت، مجموعه مسائلی که نقطه اشتراک همه آنها فاصله هفت‌ماهه تا پایان اولین بندهای غروب در برجام است.

همکاری‌های ایران پس از برجام به‌صورت بی‌سابقه‌ای با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی افزایش یافت، به این معنا که ایران نه‌تنها تعهدات ذیل NPT را تمام و کمال اجرا کرد، بلکه به‌صورت داوطلبانه تعهدات فری NPT یعنی موارد مندرج در پروتکل الحاقی را که شامل بازرسی‌های بسیار گسترده‌ای است هم پذیرفت

ا گفت‌وگو

سفیر پیشین ایران در نروژ:

مکانیسم ماشه تا انتخابات آمریکا منتفی است

عبدالرضا فرجی‌راد، سفیر پیشین ایران در نروژ با اشاره به گزارش اخیر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اظهارات دبیرکل آن به «فرهیختگان» گفت: «بعد از ورود ایران به فاز پنجم کاهش تعهدات هسته‌ای به‌طور طبیعی یکی از موارد اصلی، افزایش میزان غنی‌سازی بود. درواقع غنی‌سازی ایران بیشتر و ذخایر آن هم بیشتر شد.»

وی افزود: «آژانس به‌دنبال این است که دو سایت را بازرسی کند که مدعی است این سایت‌ها مشکوک هستند و طبیعی‌طرف ایرانی معتقد است غنی‌سازی براساس ضوابط موجود انجام‌شده و آنچه براساس برجام قرار بود بازدید شود، انجام‌شده و نمی‌شود هر روز کسی چیز جدیدی بگوید و شما بخواهید مراکز ما را بازدید کنید.»

این کارشناس مسائل سیاسی خارجی با اشاره به گزارش‌شده در سال ۲۰۱۵ گفت: «آژانس پیش از این ۱۵-۱۴ گزارش داد و اعلام شد که ایران کاملاً به برجام متعهد بوده. بعد از اینکه آمریکا از برجام خارج شد، اروپایی‌ها هم نتوانستند در دو سال گذشته تعهدات خود را انجام دهند. در چنین شرایطی البته ایران بردباری زیادی نشان داد اما این موضوع در عادی شدن وضعیت برجام بی‌تاثیر بود و نهایتاً کار به کاهش گام‌به‌گام تعهدات رسید.»

فرجی‌راد ادامه داد: «در چنین شرایطی آژانس وارد فاز جدیدی شد، چراکه کاهش تعهدات طبق میل آژانس مکانیسم ماشه را ذیل ۲۲۳۱ فعال کنند. این یک بحث است و بحث دیگر آنکه قطعنامه جدیدی با شماره جدیدی تصویب کند. مکانیسم ماشه نیاز به رای مثبت روسیه و چین ندارد؛ اما قطعنامه جدید مستلزم رای روسیه و چین است.

ممکن است آژانس مسیر اول را پیگیری کند؟ بیانیه‌ای که آژانس داده ذیل گزارش‌های دوره‌ای و نوبه‌ای آن از برجام منتظر شده و در این گزارش گفته شده ایران به تعهدات خود پایبند نیست. اگر به‌صورت رسمی اعلام کند که ایران به تعهدات خود پایبند نیست برای ۲۲۳۱ هم احتمالاً مشکل ایجاد می‌شود.
بله. برای ۲۲۳۱ می‌تواند مشکل ایجاد شود، می‌تواند منجر به ارسال پرونده به شورای امنیت و باقی‌مسیر شود. همچنین می‌تواند منجر به قطعنامه دیگری شود، منتها برای قطعنامه جدید نیاز به رای روسیه و چین دارند.

و نهایتاً در جریان برجام بازهم تعهدات داوطلبانه دیگری را به پروتکل و NPT اضافه کرد و نسبت به اجرای آنها اقدام کرد. حتماً باید در این مورد گفت همکاری‌های ایران با آژانس، در طول تاریخ بی‌تظیرترین و گسترده‌ترین الگو را شامل شده و تاکنون هیچ کشوری با این وسعت اجازه نظارت و بازرسی به این سازمان بین‌المللی نداده است. حالا اما با وجود تمام آن بازرسی‌های گسترده، مشخص شده بهانه‌جویی‌های این سازمان هیچ پایانی ندارد ومدیران آن در هر شرایطی می‌توانند بنابر طبع کشورهای موثر بر این نهاد به‌ظاهر بی‌طرف، ازجمله آمریکا و رژیم صهیونیستی، ادعاهایی بی‌پایه و اساس را مطرح کنند. نکته بعدی اما راهبردی است که ایالات متحده در قبال ایران در دستورکار دارد. بعد از حضور ترامپ در کاخ سفید و نهایتاً خروج از برجام، فشار حداکثری راهبرد آمریکا در قبال ایران انجام گرفت و در این مسیر تلاش شد از همه ابزارهای ممکن استفاده شود. یکی از این ابزارها قانع کردن کشورهای اروپایی به فعال‌سازی مکانیسم ماشه پیش از فرارسیدن اکتبر سال ۲۰۲۰ یعنی روز غروب بند مربوط به تحریم‌های تسلیحاتی ایران در برجام است. هرچند تا این لحظه آمریکا موفق به فعال کردن اروپایی‌ها برای به راه انداختن مکانیسم ماشه نشده و خبرها هم گویای این است که با شرایط قبلی آلمان، فرانسه و انگلیس صرفاً به‌خاطر گام‌های کاهنده ایران بنا ندارند و البته نمی‌توانند مکانیسم ماشه را در شورای امنیت فعال و آن را به انتها برسانند، اما آمریکایی‌ها از نانشسته‌اند و حالا مسیر جدیدی را برای فروپاشی قطعنامه ۲۲۳۱ در پیش گرفته‌اند. آنچنان که مشخص است آنها بنا دارند با ادعاهایی ازجمله آنچه در گزارش رافائل گروسی آمده، عدم پایبندی ایران به برجام را نه از سوی کشورهای اروپایی، که از سوی آژانس اعلام کنند و آن را دستاویزی برای نابودی کامل توافق هسته‌ای تا پیش از فرارسیدن اکتبر آینده کنند.

نکته جالب در این میان این است که در زمان قفدان بهانه، آمریکا ورژیم صهیونیستی حداقل در مورد یکی از آن سایت‌های یادشده متوقف شده و صرفاً حتی بر فرض محال اگر هم واقعیت داشته باشد، برای دوران پیش از توافق هسته‌ای و انعقاد برجام در سال ۲۰۱۵ است و اکنون از هیچ اعتباری برخوردار نیست. آنچنان که یورونیوز در این‌باره می‌نویسد، آژانس در ژانویه طی نامه‌ای از سوی تهران با پاسخ منفی برای دسترسی به دو سایت مشخص شده مواجه شده‌است. نامه‌ای که البته دارای استدلالی محکم و متقن بوده: «ایران هر نوع ادعایی درباره فعالیت‌های احتمالی مربوط به دوران قبل از توافق هسته‌ای را به رسمیت نمی‌شناسد و خود را موظف به پاسخگویی به چنین ادعاهایی نمی‌داند.» این استدلال همان چیزی است که در جریان بسته‌شدن پرونده PMD مطرح شد و آژانس تعهد کرد هیچ‌گاه دوباره به‌سراغ پرونده‌های مربوط به گذشته نرود. از این رو باید گفت آمریکایی‌ها به‌راه بر ابزاری متوسل شده‌اند تا تحریم‌های تسلیحاتی ایران در پاییز آینده برداشته‌نشود و به‌عبارتی، یک حلقه دیگر به زنجیر فشار حداکثری اضافه کنند.

ا گفت‌وگو

سفر پیشین ایران در نروژ:
کرد تا تهران را در همین نقطه‌ای که قرار دارد متوقف سازد و به میان کشیدن موضوعاتی چون اینستکس و فعال شدن مجدد آن در این چارچوب صرفاً یک بازی سیاسی بود تا امیدهایی را برای ایران ایجاد کند و مانع تداوم رویکرد کاهش تعهدات شود.»
وی تصریح کرد: «با این اوصاف به‌نظر می‌رسد آمریکایی‌ها هم به آژانس و هم به اروپایی‌ها فشار می‌آورند تا در پاییز که قرار است تحریم‌های تسلیحاتی رفع شود، بهانه‌هایی دست‌وپا کنند تا مانع از این موضوع بشوند، لذا این گزارش و گزارش‌های آتی احتمالی آژانس از همین منظر قابل تحلیل است.»
این کارشناس مسائل سیاست خارجی در تحلیل چشم‌انداز این تحولات گفت: «احتمالاً مذاکراتی بین ایران و آژانس صورت خواهد گرفت و باید دید این مذاکرات به چه نتیجه‌ای می‌رسد و ایران در مواجهه با مطالبه بازرسی‌های بیشتر به‌ویژه برای دو سایتی که گفته می‌شود با فشار اسرائیلی‌ها مطرح‌شده، چگونه رفتار می‌کند.»
فرجی‌راد درخصوص بازرسی از دو سایت مورد اشاره گفت: «مقاومت ایران به‌معنای آن نیست که در این سایت‌ها انحرافی وجود داشته باشد، بلکه تن دادن به این موضوع عملاً به یک روال تبدیل می‌شود و هر روز ممکن است کشورها یک چیزی بگویند و هر بار نقطه‌ای را برای بازدید نشان دهند و بخواهند همه مراکز و مکان‌های نظامی و غیرنظامی ایران را بازدید کنند که این مساله برای طرف ایرانی پذیرفتنی نیست.»
وی درخصوص این احتمال که گزارش‌هایی از این دست توسط آژانس نوعی زمینه‌سازی برای فعال کردن مکانیسم ماشه باشد نیز توضیح داد: «به‌نظر نمی‌رسد تا انتخابات آمریکا مکانیسم ماشه فعال شود، به‌ویژه در شرایطی که تحرکات ترکیه بحرانی جدید را آغاز کرده؛ بحرانی که سیل مهاجران را همراه با کرنا به سمت اروپا روان می‌کند.»
این کارشناس مسائل بین‌الملل اضافه کرد: «در چنین شرایطی اروپایی‌ها ظرفیت بیشتری برای مواجه‌شدن با چالش جدیدی را ندارند، لذا چیزی بنام مکانیسم ماشه تا انتخابات آمریکا قابل تصور نیست اما مذاکرات متعددی در پیش خواهد بود.»